

HEINIKANMÄKI

Pielavesi

Tietokantatunnus: TUU-07-013

Arvoluokka: 4

Muodostuma: Rantakerrostuma

Pinta-ala: 69,0 ha

Korkeus: 173 m mpy.

Karttalehti: 3313 08

Alueen suhteellinen korkeus: 58 m

Muodon suhteellinen korkeus: 42 m

Sijainti: Jokijärven kylässä Heinikanjärven kaakkoisrannalla, 16 km Pielavedeltä etelään.

Geologia

Heinikanmäki on melko hyvin kehittynyt kalottimäki. Moreenikalotista suurin osa on raivattu pelloksi. Peltoalueella ja sen reunoilla on useita kiviaitoja ja mahdollisesti jo kaskikaudelta peräisin olevia kiviraunioita. Moreenikalotti lienee paksuimmillaan keski- ja kaakkoisosassa, joskin kallio on näkyvissä myös kalotin keskellä mäen laella. Ylin ranta kiertää moreenikalottia noin 157 metrin tasolla. Ranta muodostuu pääasiassa melko hyvin kehittyneistä kivivöistä ja yksittäisistä pallekivistä, joiden yhteydessä on usein myös selkeähkö törmä. Parhaiten kivivyöt erottuvat mäen länsikyljellä. Mäen jyrkällä pohjois- ja luoteisrinteellä hahmottuu lisäksi paikoin hieman epämääräinen huuhtoutumisraja, jonka alapuolella on paljaaksi huuhtoutunutta kalliota leveänä vyöhykkeenä. Mäen juurella on ainakin alueen itäosassa noin 120-130 metrin tasolla vajaan kahden metrin paksuinen sorainen ja hiekkainen rantakerrostuma. Ohuita rantakerrostumia on mäen juurella melko todennäköisesti myös aluerajauksen pohjois-, koillis- ja kaakkoispuolella.

Ylin ranta (Yoldiamerivaihe) on seudulla noin 155-160 metrin tasolla. Heinikanmäki on ollut jäästä vapauduttuaan pieni saari laajahkolla ulapalla. Sen kivivyöt, huuhtoutuneet kalliorinteet ja itäosan rantakerrostumat ovat kehittyneet Yoldiamerivaiheen lopussa ja Ancylusjärvivaiheessa, kun mäki kohosi muutaman sadan vuoden kuluessa vähitellen vedenpinnan yläpuolelle. Muinais-Päijänteen vedenpinta kohosi transgressiovaiheessa seudulla noin 108 metrin tasolle ulottuen mäen länsipuolella olevaan Heinikanjärveen.

Maatilojen ja peltojen sijoittuminen vedenkoskemattomien moreenimäkien laelle on Itä- ja Keski-Suomessa varsin tavallista. Jokseenkin kohdealueen kaltainen kalottimäki laelle raivattuine peltoineen ja rantakerrostumineen on esimerkiksi viisi kilometriä alueen koillispuolella oleva Ohenmäki.

Biologia

Alueella ei ole tehty kasvillisuusinventointia. Moreenikalotilla on peltoa ja pohjoisosassa eri-ikäistä kuusikkoa. Pohjois- ja luoteisosan huuhtoutumisvyöhykkeessä on männikköä ja kalliot ovat poronjäkäläisiä. Muuten ylimmän rannan alapuoliset rinteet ovat lähinnä kuusivaltaista, rehevähköä sekametsää ja tiheähköä, vesakoitunutta mänty- ja kuusitaimikkoa.

Maisema ja muut arvot

Alue erottuu korkeana mäkenä hyvin ympäristöstä, ja moreenikalotin laajuus hahmottuu peltoalueen ansiosta mainiosti. Peltoalueen laelta avautuu laaja näköala itään ja kaakkoon, ja länsiosan huuhtoutuneelta kallioalueelta näkyy paikoin kauas länteen ja luoteeseen Heinikanjärvelle. Mäen alarinteet ovat peitteiset. Sisäinen maisema on kohtalaisen vaihteleva.

Alueen kaakkoisosan rantakerrostumassa on pohjaveden tasoon asti kaivettu metsittynyt maa-aineksenottoalue. Lakialueen eteläosassa on maatala. Kohdealue on seudulle tyypillinen kalottimäki, mutta se hahmottuu laen peltoalueen takia kartalla ja maastossa tavallista paremmin.

Kirjallisuus: